

Quechua

Ositrán, qanwan Peru suyu ñanninkunata

Yanapakuyninwan:

Organismo Supervisor de la Inversión en Infraestructura de Transporte de Uso Público
Calle Los Negocios 182, piso 2. Surquillo

Suqta ñiqi willakuy qillqaypi lllinakuy "Ositran, qanwan Peru suyu ñanninkunata"
Llalliq willakuykuna huñusqa

Verónica Zambrano Copello
Consejo directivo umalliq

María del Rosario Bazalar Huamán
Oficina de Comunicación Corporativa huñunaq

Chaninchaqkuna
Ricardo González Vigil
Anahí Barrionuevo
Leonardo Dolores Cerna

Llalliqkuna:

Yachapakuqkuna
Huk ñiqi llalliq
Gamesitrán
Nicolas Jhazel Pauro Ortiz
Los Pergrinos Yachaywasi (Lima)

Iskay ñiqi llalliq
Simpasqa kawsay
Gabriel Ochoa Gonzales
Alfredo Rebaza Acosta de Los Jazmines Yachaywasi (Callao)

Kimsa ñiqi llalliq
Yunkapa sunqu suwan
Richard Del Piero Saavedra Monteza
Colegio de Alto Rendimiento (COAR) San Martín

Yachachiq
Huk ñiqi llalliq
Hanaq pachaman puririy
Sergio Cuija Garcia
Fractal Yachaywasi (Cañete)

Kayqa Oficina Comunicación Corporativapa riqsichisqanmi
Noviembre killa. 2023 wata

Deposito Legal Biblioteca Nacional del Perupapi rurachisqa N° 2023-11434
Inversiones IAKOB S.A.C nisqapa mirachisqan
Jr. González Prada 615, Surquillo.

Manam pipas hapirinmanchu

Qallariynin

Lliwnintin suyunchikpi yachaywasikunapi miski siminchik unanchaymi kallpanchana, aswan carreterakuna, puertokuna, avión tiyanankuna, ferrocarrilkuna, runakunapa kawsaynin allinyachinapaq, metrokunamanta rimaqta aswan kallpanchana, chaytaqmi yanapanaykupaq tanqawanku, suqta wataña mana samaspa, Willakuy qillqay llallinakuypi "Ositran, qanwan Peru suyu ñanninkunata" nisqapi.

Kay qillqapim, aswan mastarikuniku lliw kuskanchanapaq, chayraykum mirachinkiku Peru suyunchikpi tukuy niraq simikunapi willanapaq. Chaynapim, yachachiqkuna, primero, segundo, tercero gradomantapas ayllu siminkupi willakuykunata qillqanmanku, chaynapim Ositranpaq aswan llamkaynin karqa kaykuna riqsichinapaq.

Hatun kusikuywanmi, niniku kunan kay suqta minkaypi yachaywasipi yachapakuqkunapa yachachiqkunapa astaqkuna imakunapas allin kasqanmanta chaypaq Ositran llaqtanchikpaq allin kasqanmanta llamkasqankuta riqsichinku, chaymi miski simiwan yachaywan sumaq qillqasqa karqaku.

Qatiq rapi uyankunapim tarisunchik tawa sumaq, sunquwan, yachaywan unachasqa willakuykuna qillqasqata, chaypim paqarirqa videopukllay "Gamesitrán", musuq maykuna tariy "Simpasqa kawsaypi" tukuy uywakuna, mallkikuna riqsiy "Yunkapa sunqu suwanpi", chaynallataq huk sumaq ripuy riman "Hanaq pachapi puririkuy" nispan.

Anchatam riqsikuniku chaninchaqkunata, aswan allin llamkasqakuna akllasqankumanta: Paymi riqsisqa qillqay Ricardo Gonzalez vigil, Anahi Barrionuevo, Leonardo Dolores, Maytumanta Ñawinchaymanta umalliq Ministerio de Culturamantapas.

Ministerio de Culturatam anchata riqsikuniku yanapawasqankumanta paykunam ayllukunaman aparqaku ayllu simikunaman chimpachisqa maytukunata qichwa, aymara, awajun, ashaninka, shipibo-konibo, kukama-kukamiria simikunapi, Chaynallataq, Ministerio de Educacionta, kay maytutam Plan Lectorman kuskanchasqa kanqa, kaykunata ñawinchaymi riqsichinqa warmakunaman llaqtapi astakuyninchikpa imankunamanta, chaynallataq Llaqtapi Yachay Qallariypi yachaywasikunapipas.

Verónica Zambrano

Ositran Consejo Directivo Umalliq

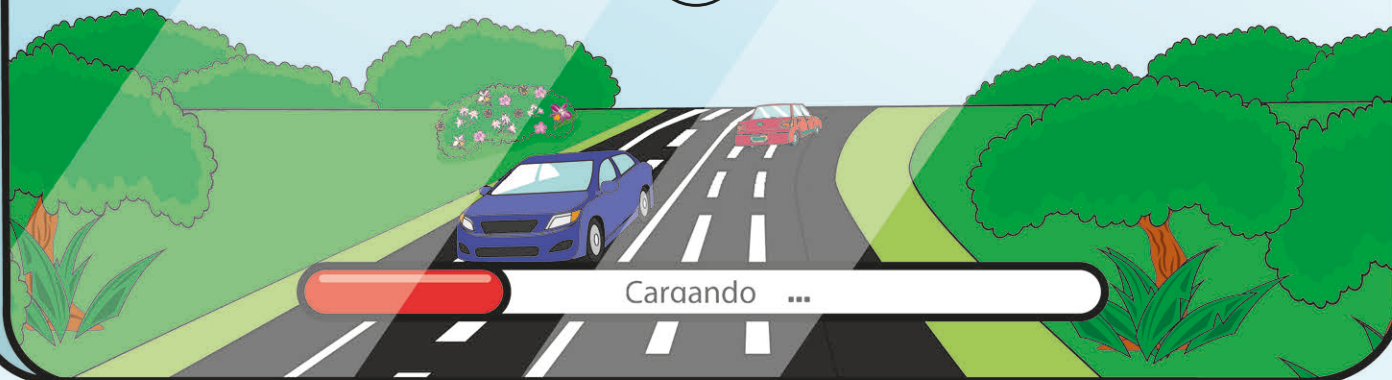

Huk ñiqi llalliq

GAMESTRÁN

NICOLAS JHAZEL PAURO ORTIZ

Los peregrinos Yachaywasi (Lima)

Cargando ...

Huk punchaw. Chaynam, manam unaypichu, wawqiyimi utqayman punkuta takamunqa llamkayninmanta rimaq huk maytu quwananpaq, payqa huk Lineapi qatipaqmi. ¡Maytunkunawan amichiwañam!

—¡Toc toc! —punkuta takamun hikutamuspan.

—¿Imatataq munanki, David? —chay pachalla kutichini, ichaqa mana kallpawanchu.

—Wawqichay, huk maytutam apamuyki aswanmi munanki, hukunamantaqa aswantaraq.

—¡Ah! Chaynaqa, allinmi —mana munchkaqhinam kutichini.

Punkuta kichaykutptiyqa, uyaypi laqasqam kachkasqa qiwi qiwi qinqu ñankuna.

—Kay, wawqichay, kay maytuqa achka hukuna qusqaymantaqa aswan allinmi. Tarirqunim qanchis llawewan llavespay churasqaykunapi —hatunta asirayaspanmi niwan.

—Allinmi, David, riqsikullaykim. Chaymantañam anchata qawaykuspay ñawinhasaq —nirqanin allin tukuspay, punkuta wichqachkaspay.

Chaynam wawqiy,
imatapas munaspan
utaq ruraspan, mana
kachaykuspa ruraqmi
rikurirqun. Huk línea
metropi llamkayta
tarirqusqanmanta
pacham riqsisqa
youtuber utaq stremerpa
qatinqinhinam kan.

Mamaywan achka kutita rimanakurqani Davidpa mana allin kawsayninmanta aswanqa piñachiwan llumpayta yanqamanta rimaq maytunkunata quwaspam, carreterakuna, imakunawan astanakuna tukuymanta. Qatipananpaq llamkay tarisqanmanta pacham, kayqa ñuqapaqqa rikurirqun huk muspay hinam.

Mamayqa asirinmi sapa kutim hina kaqlata kutichiwan:

—André, sapa makiykipi kaq maytuqa qurihinam qampaq, imapas wawqiykipa qususqaykiqa kuyakuywan qususqaykim ñuqahinam tukuy ima yachaykunapi qispinaykitam munaniku.

Qunqaymantam maytu yaykunata qawaykuni hinaspa ñawinchani: "Ositran Peru ñanninkunata". Kay sutiqa manam imatapas musyachiwanchu. Chayraykum, puñunay waqtapi saqiykuspay imam chiqap munasqaypi yuyaymanarqani, siqipi video pukllanaypi. Ichaqa ñawpaqniypi rurayniy tukuchaptiyimi, imanasqachá, chay maytupa sutin umayman huk kutimanta kutirqamun, huk minutukunapim, imamanta rimasqan yachaykuyta munachkarqani.

Mamaypa rimayninmi, karuniqpi, chawpi
punchaw mikuy mikunaypaq chiqap
kawsayman kutichiwan.

—¡Uraykamusaqñam, mamay! —sunquymanta
nini, wiksaypas qawqawyachkarqañam, manam
imaraykupas mikuytaqa saqiymanchu, aswanqa
manam chayvidiopukllayllawanqa. Chaytaqa
chuyatam yacharqani.

David, ñuqa, mamaywan mesapi tiyaniku.
Kimsallaykum aylluypi huñu kaniku, taytayñataq
wakchata saqirquwarqaku Canada suyupi llaki
qatiruptin, chaytam rirqa ayllunrayku allin llamkayta
maskaspan. Chayqa ancha unayñam karqa,
nanayniykuta watakuna allinyachiptinpas, payqa
sunquypiraqmi kawsachkan.

Mikuchkaptiykum, Davidpa iskay hora ñawpaqta quwasqan maytupa sutinta yuyarirquni, yachay munayniymi aswan hatunyarqun hinaptinmi nini:

—¿Wawqiy tapukuykimanchu quwasqayki maytumanta?

—Ñachu ñawincharqunkiña —kutichiwán.

—Ehh... manaraqmi.

—¿Imanasqataq tapuwanki, manaraqtaq ñawinchantichu?

—¿Ama chayna kaychu David, tapukuykimanchu?

—Arí —kutichin.

*Ositrán,
Contigo por las rutas
del Perú*

QUINTO CONCURSO DE CUENTOS

OSITRÁN

Municipalidad de Arequipa

OSITRÁN

—Ositran Peru Ñanninkunataq. Niway, ¿chay sutiqa imapas llamkaykunamantachu nichkan? —kamastapuni tapurquni.

—Chaynapunim, Ositránqa imakunapas llamkanapaq huñunakuymi, chay maytuta ñawinchaptiykiqa, yachankim chay llamkaynin manam imapas allinkunarayku qispichiyllachu. Llaqtarayku llamkanapaq tukuy puriyimi, Limapi huk suyukunapipas. Chaykunaqa mana karu kananpaq hinaspa perumanta runamasinchikman llamkay qunapaqmi llapan runakuna suyunchik hatun kananraku munaspa llamkaqkunapaqmi.

—Riqsikullaykim, wawqichay, chaynata nispaymi rimanakuyniykuta tukurquni.

Waqtaytam qawani, mamaytam rikuni qimchiwachkaqta. Chaynata paypa niwasqanmi yachay munayniyta rikchaparqachin imatachá chay maytuqa nichkan nispay.

Mikuyta tukurquspaymi, computadoraypi Ositranmanta tukuy yachayta maskarquni. Internetpi maskaspaymi ñawi qaraykunata aswan llasaqa musyani hinaspa lliw tutayaqta qawanaykama kani. Muyuriqniypi qawani huknin metrota purichkaqta, hukpiñataq Callao peurtomanta barcokuna llusichkaqta chayamuchkaqtapas, achka challwayuq crustaceoyuq barcokunata huntasqata. Umayta huqarispa Lima aeropuerto Jorge Chavezta qawaykuni, hatun maquinakunawan pampachachkaqta. Urayta qawaykuni, achka carrokuna camionetakuna ancha utqayman kallpanku carreterapa cementon hawanta.

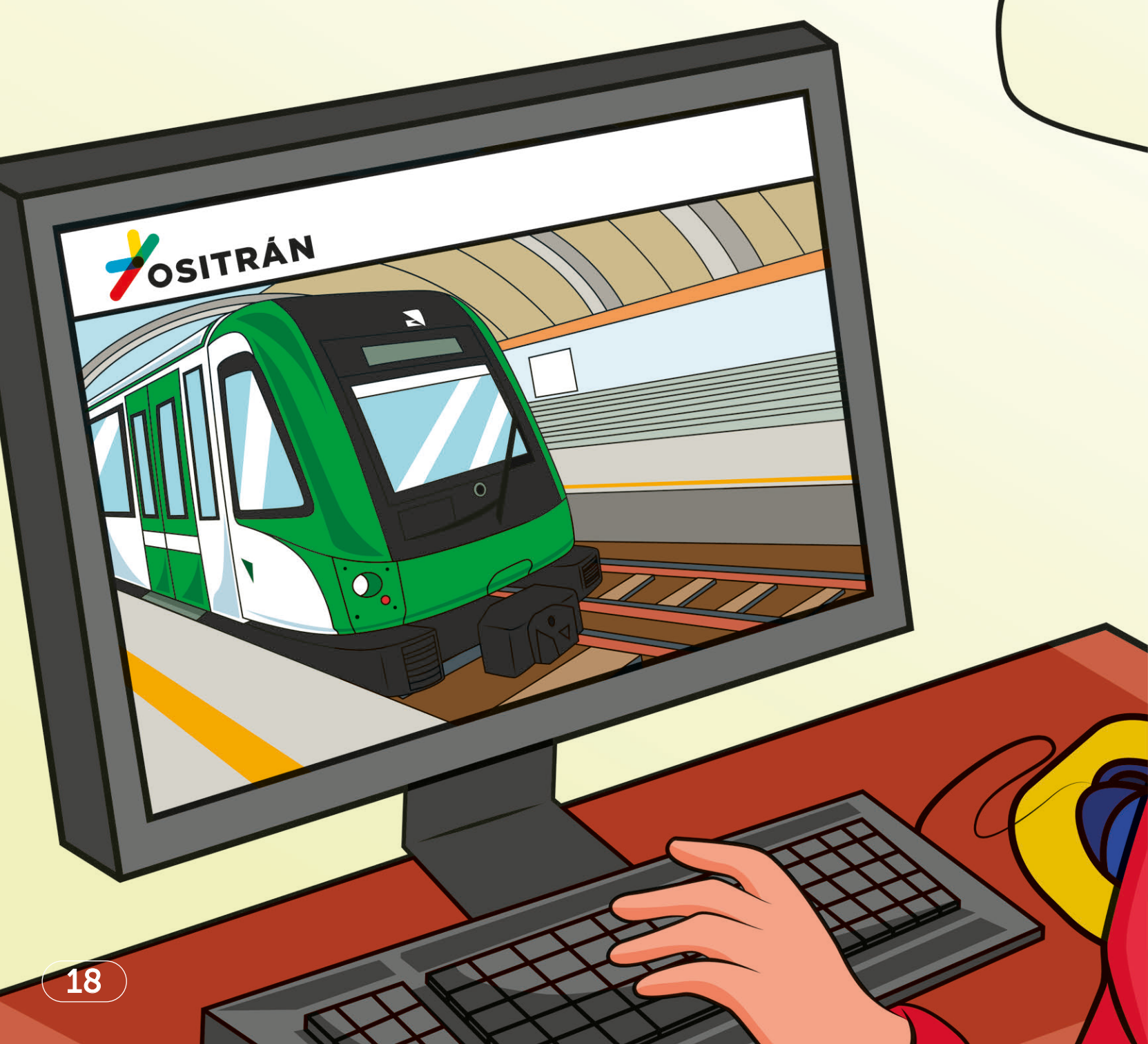

OSITRÁN

EL REGULADOR DE LA INFRAESTRUCTURA
DE TRANSPORTE DE USO PÚBLICO

—¡Asuuu! —Maypi kasqayta manam yacharqanichu, ichaqa lliwmi sumaq munayllapaq karqa. Ichaqa, bosinapa qapariyninmi hukniqman qawachiwan... chaypim kachkasqa ¡tren electrico! chaymi, mana iskayrayaspay, puriyta munayman chaypi David llamkasqanrayku.

Chaypim rikurirqun tukuy Ositranmanta akllanapaq. Klicta mayqin pipas churaptiy mi tukuy niraq yachaykuna rikurirqamun, pikunamantataq concesiónnin kachkan maykamataq llamkayninkuna, pikunataq chay llamkayman hapipakurqa aswanta. Sapa kaqmi sumaq uchuy ruraqkunawan mayninkunata pusanku.

Ñanniy tukurqun computadorapa
qawanampi utaq chaynachusmi
karqa. Chayna, imaynam
lliw qunqaymanta rikurirqun,
kunanqa qunqayantataq liw
chinkarqun. Chakiyta pampata
tupachkaqta musyanitaq,
chayraykum mana yachasqay
maykamapas hinalla apachikuni.
Huk segundokunamantam, huk
punkuta qawani chaypim kayna
qillqan kasqa: “Ositran sapa kutim
llamkachkan lliwnintin suyuppi
runa astaqquna hapiriqquna allin
kanankupaq. Watusqaykimanta
anchatam riqsiykiku” nispa.

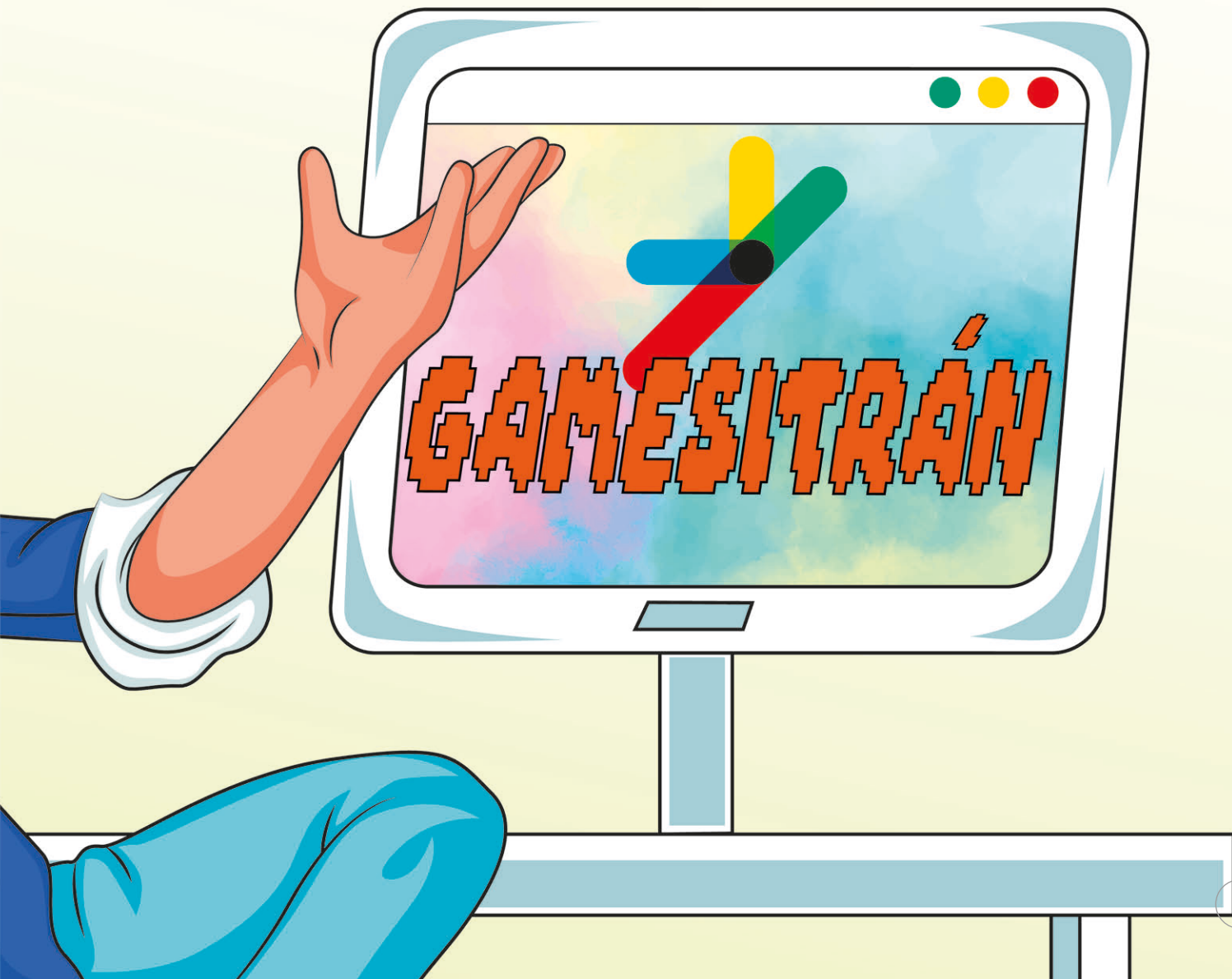

OSITRÁN

**Sapa kutim llamkachkan
lliwnintin suyuppi runa
astaqkuna hapiriqkuna
allin kanankupaq.
Watusqaykimanta
anchatam riqsiykiku.**

Unay wataña karqun
kay rikusqaymanta. Huk
videopukllanahinatam yuyani.
Chayraykum, kunan informaticata
yachachkani, chaymi huk sumaq sutita
unancharquni Gamesitrán nisqata.
Kaywanmi churasaq warmakunapa
wayna sipaskunapa pukllastin Peru
suyunchikta purispa riqsinankupaq.
¡Allichakuy!

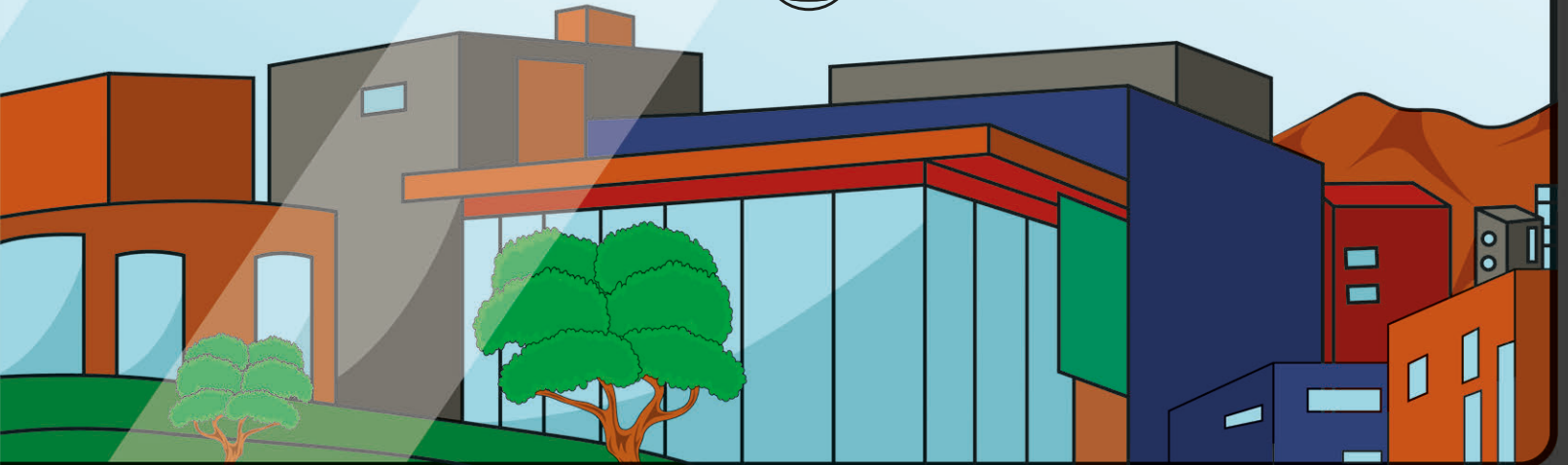

Iskay ñiqi llalliq

Simpasqa kawsay

GABRIEL OCHOA GONZALES

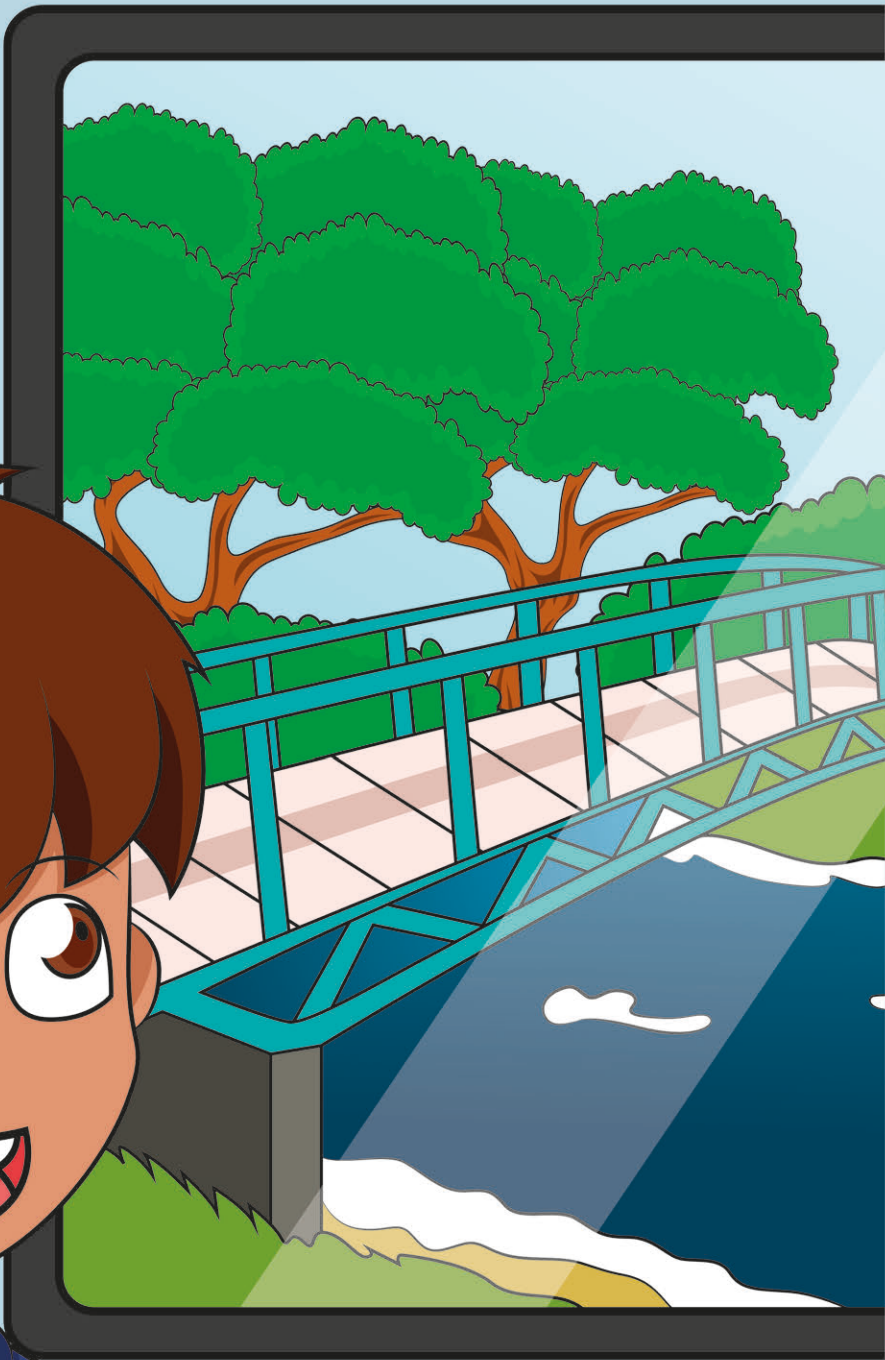
Alfredo Rebaza Acosta de los Jazmines Yachaywasi (Callao)

Huk kutitas kasqa, chaqwa llaqta Limapi, Martín sutiyuq huk wayna, kawsayninsi kasqa Limamanta Huk lineaman kuskanchasqa. Taksanmantas, Martínqa llaqta ukunta huqarisqa ñanninkunata trenkuna ripuqta rikuspan anchata yachayta munasqa, chaypis apan waranqantin runakunata tukuy willakuyniyuqta munayniyutapas.

Martinqa tiyasqa metropa chayanan hichpan barriollapis. Sapa punchawsi, wasin ventananmanta tren ripuq qawanapaq suyasqa. Musqusqas huk punchaw chay vagonninkunaman siqaspan lliw hatun llaqta ukunta kunan pacha purikuqhina purichkaqta. Ichaqa, Martinpaqqa, kay musquyqa mana haypanas kasqa. Taytamamansi, ancha llamkaq kaspankupas, sapa punchaw mikunallankupaqsi llamkaqku, metropi puriytaqa manas haypasqakuchu.

Martingqa chayta yachasqas,
sunqunsi ichaqa ventanan
qawasqan haypasqanmanta
wakniqkama riqsiyta munasqa. Huk
punchawsi, trenpa sayanan hichpanpi
purichkaspan, huk cartelta rikusqa
chaypis willakuy qillqaypi llallinakuyta
willasqa concesionasqa astaqkunapa
imankunamanta. Chayta qawaspas,
llallinakuyman yaykusqa musquyninta
qillqaspan kawsachinanpaq.

ESTACIÓN MIGUEL GRAU

Participa en el
concurso nacional de **cuENTOS**

*Ositrán,
Contigo por las rutas
del Perú*

SEXTO CONCURSO DE CUENTOS

Dirigido a **estudiantes** de 1.º, 2.º y 3.º año de
secundario y a **docentes** de cualquier institución
educativa pública o privada a nivel nacional.

**¡Despierta
tu talento
literario!**

Narra una experiencia o
historia relacionada con el uso
de alguna de las
infraestructuras de transporte
de uso público, como:
cablecarros, ascensores,
puentes, ferrocarril, buses de
metro o hidrovía.

Umanpi willakuyniyuq, Martín qillqananpi tiyaykun hukpa computadorawan llapan kallpanwan yachayninwan qillqananpaq. Lucas sutiyuq huk warmamantam qillqarqa, payqa anchatas munasqa trenpi hatun llaqtata qallariyninmanta tukuyninkama riqsiyta. Chaypis qillqasqa Lucaspa sasachakuyninkunata, munayninkunatapas, qillqasqataqsi pisilla qullinwan sasachakuynintapas chayrayku munasqaq trenman mana siqay atisqanta.

Dirección Villa el Salvador

MIGUEL GRAU

Dirección Villa el Salvador

Martinqa Lucashinas willasqa, yachaywan mana imata manchakuspan, imaynata trenman mana siqaspalla anchuykuyta, maykama chayanantas yuyaymanasqa, runakuna sapa tren sayananpi siqaqta uraykuqta qawaspa. Willakuynin risqanmanhinas, Lucasqa tukuyta tarisqa, kikinpahina metrowan kawsaynin hukkunapapas sumaq kawsaynin kasqankunata.

Qillqaq waynaqa kallpanman
yachayninmanhinas
unanchasqa, simikunaqa
pantallapis kallpasqa
kusikuq mayuhina. Huk rapi
chawpinkamas willakuy
qillqasqa wiñarqun, ichaqa
allin tukuyninsi manaraq
kasqachu.

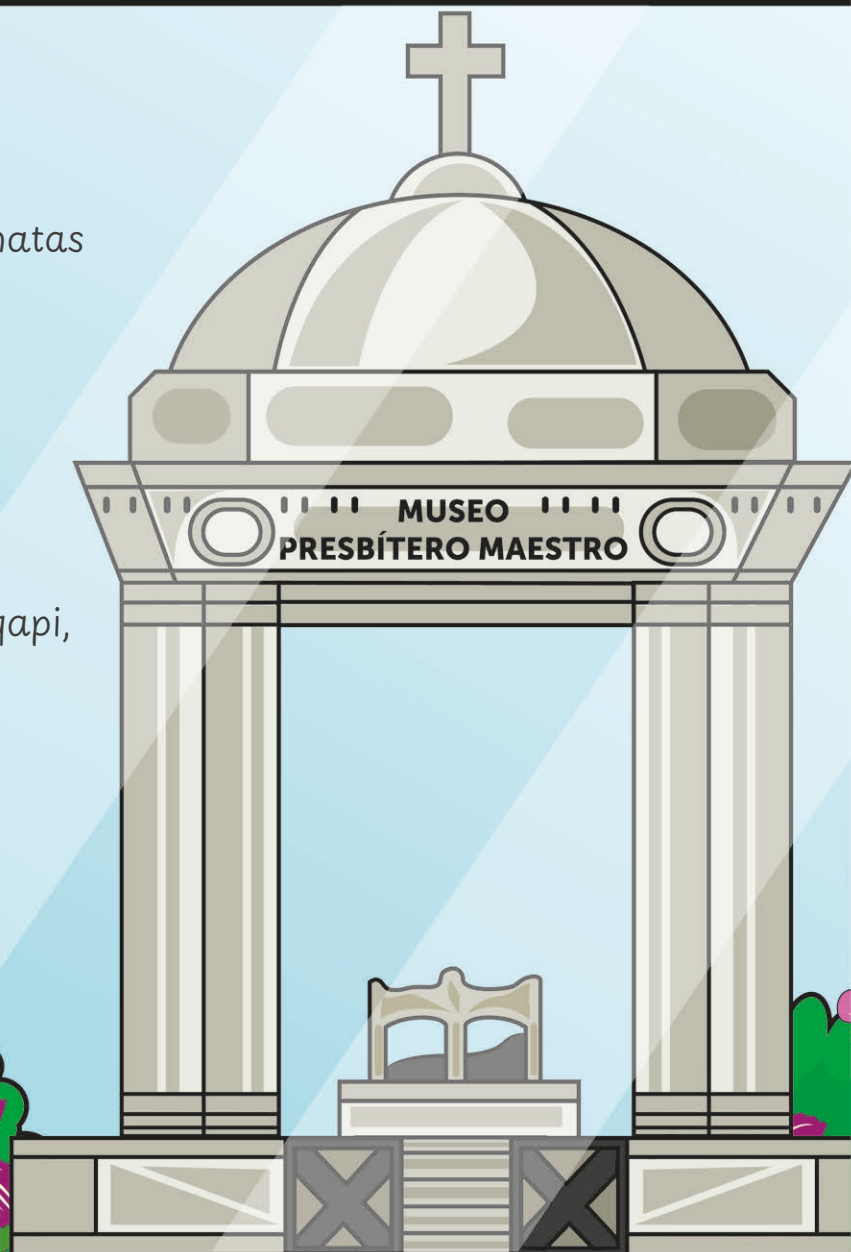

Ancha kusikuywansi, Martín
qillqasqa Lucaspa metropi wamaq
purisqanmanta. Huk runakuna
yanapaq llamkana wasis paypa
kallpachakusqanta qawaspan
yanapaykusqa hinaptin hatun
llaqta chawpinta puriykusqa.

Willakuypis Lucaspa uyan
kancharisqa hatun llaqtata
qallariyninmanta tukuyninkam
chimpaptin, sumaq qawakuykunatas
rikusqa Limapa sumaq
kaqninkunata.

Martín willakuy qillqasqanta
qawapaykun, rimasqankunata
allichaykun iskaynin rapipi
haypachinanpaq. Llallinakuypa
mañasqanmanhina kananpaqsi
allinta qawapaykun, calibri qillqapi,
chunka iskayniyuq (12) letrapa
sayaynin, allinlla siqi rapipa
patankuna kimsa centímetro
sapakamapa.

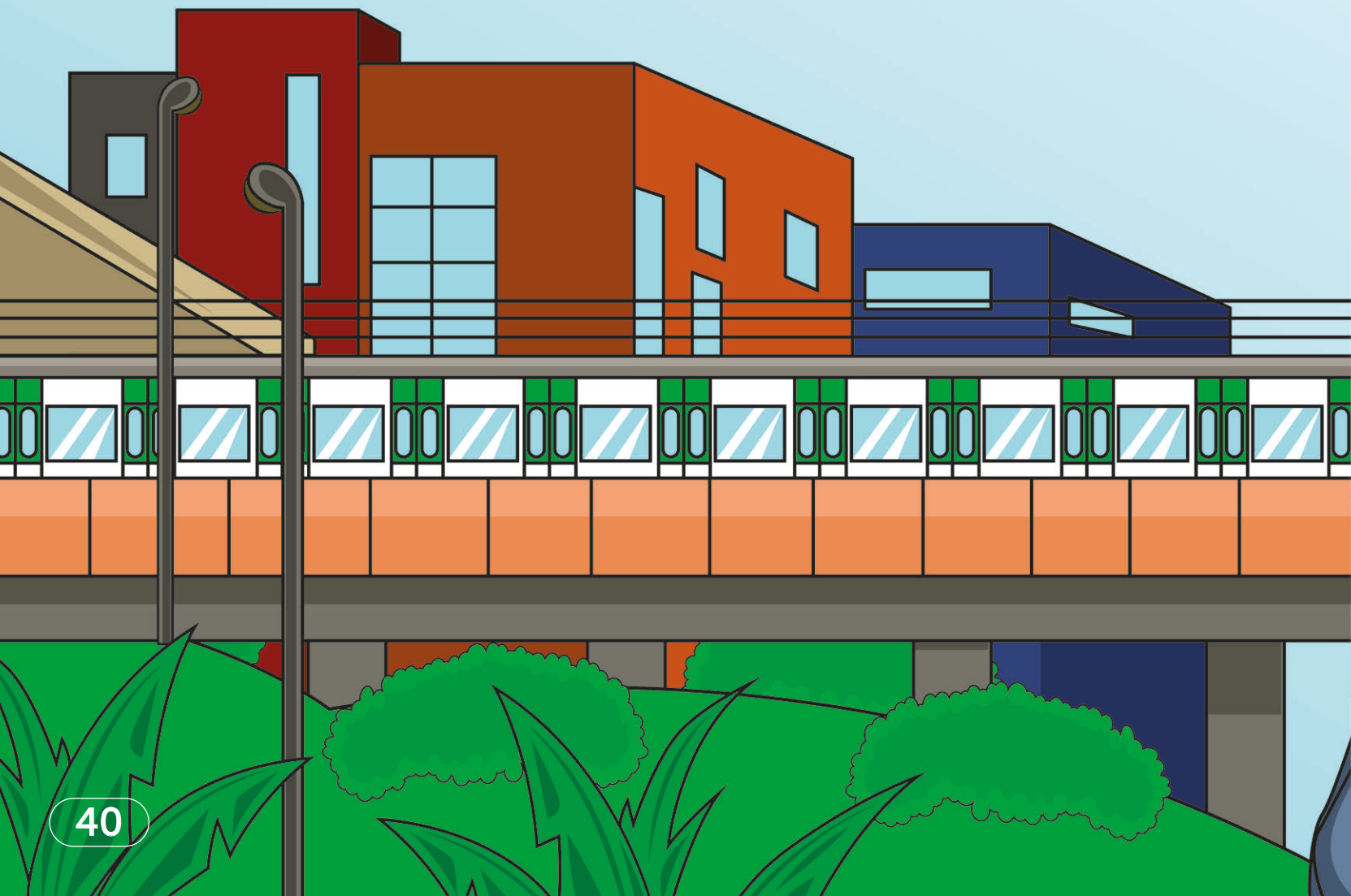
Tukuyninpi, chayaraqamun willakuy
qillqa quna punchaw. Martins
kukan utirayasqa apachisqa,
qillqasqa Lima metro qawasqankuna
sumaq willanantas munasqa. Llalliy
utaq mana llalliypas chaynallas
paypaqqa kasqa; qillqaspa willakuy
unanchasqansi kusikuyqa kasqa
chaynataq huk runakunaman
llaqtapi astaqqunamanta yachaynin
willaypas kusikuypaqtaq kasqa.

Qipa pachapiñas, huk willachikuyta
chaskirusqa: llallinakuypis willakuynin
llalliqkunapaq kyska akllasqa kasqa.
Mana huk ñiqipi llallispapas, qillqasqan
riqsikusqa kasqansi sunqunta anchata
kusichisqa.

Chay pachamantas, Martin yachasqa, imaynam trenkuna
hatun llaqtata chimpan, chaynas munaywan qillqaynin
mana riqsisqa maykunata riqsichinman hinaspa sapa simi
qillqasqanpi kusikuywan kawsananta yachasqa.

Kimsa ñiqi

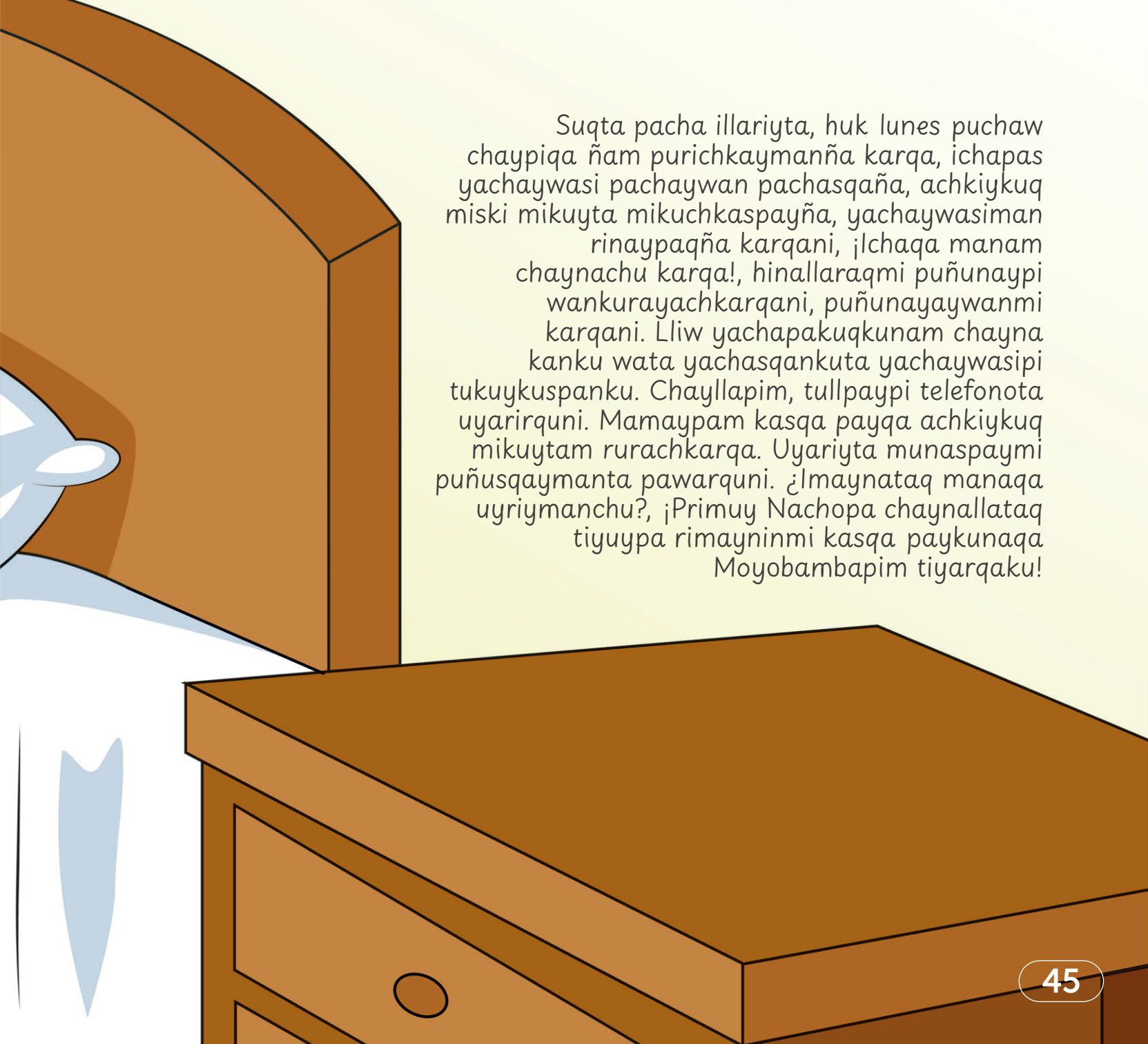
Yunkapa sunqu suwan

RICHARD DEL PIERO SAAVEDRA MONTEZA

Alto Rendimiento San Martín yachaywasi

The illustration shows a brown wooden cabinet with a drawer on the left side. A blue, teardrop-shaped object is positioned to the left of the cabinet, with a blue shadow cast below it. The background is a light yellow color.

Suqta pacha illariyta, huk lunes puchaw
chaypiqa ñam purichkaymanña karqa, ichapas
yachaywasi pachaywan pachasqaña, achkiykuq
miski mikuyta mikuchkaspayña, yachaywasiman
rinaypaqña karqani, ¡lchaqa manam
chaynachu karqa!, hinallaraqmi puñunaypi
wankurayachkarqani, puñunayaywanmi
karqani. Lliw yachapakuqkunam chayna
kanku wata yachasqankuta yachaywasipi
tukuykuspanku. Chayllapim, tullpaypi telefonota
uyarirquni. Mamaypam kasqa payqa achkiykuq
mikuytam rurachkarqa. Uyarinya munaspaymi
puñusqaymanta pawarquni. ¿Imaynataq manaqa
uyriymanchu?, ¡Primuy Nachopa chaynallataq
tiyuypa rimayninmi kasqa paykunaqa
Moyobambapim tiyarqaku!

Unayñam paykunawan mana rimanakurqanikuchu. Kallpayllam tullpaman rini. Mamaymi niwan ancha kusikuywansi kasqani hinaptin celularninta qichurqusqani, ñuqaqa chayta musyakusqanichu.

—¿Imaynataq kachkanku, warmakuna?!
—Tapuykuni. Chaytam tiyuy kutichiwarqa:

—Allinpunim, ñañito Adrián. Primuyki ñuqawanmi wata tukuypi qawakuy qawaq rinaykupaqmi allichakuchkaniku, mamaykiwanmi rimanakuchkarqaniku yunkata watumuwanaykikupaq chaypi kawsayniyku qawachinaykupaq.

Ancha kusionam kachkarqani, wamaqllaraqmi San Martín llaqtata riqsisaq, Moyobambata aswanqa. Tiyuywan rimanakuyta tukurquptiykum, mamay niykuwan chiqaptapunim watukuq risunchik nispa.

OSITRÁN

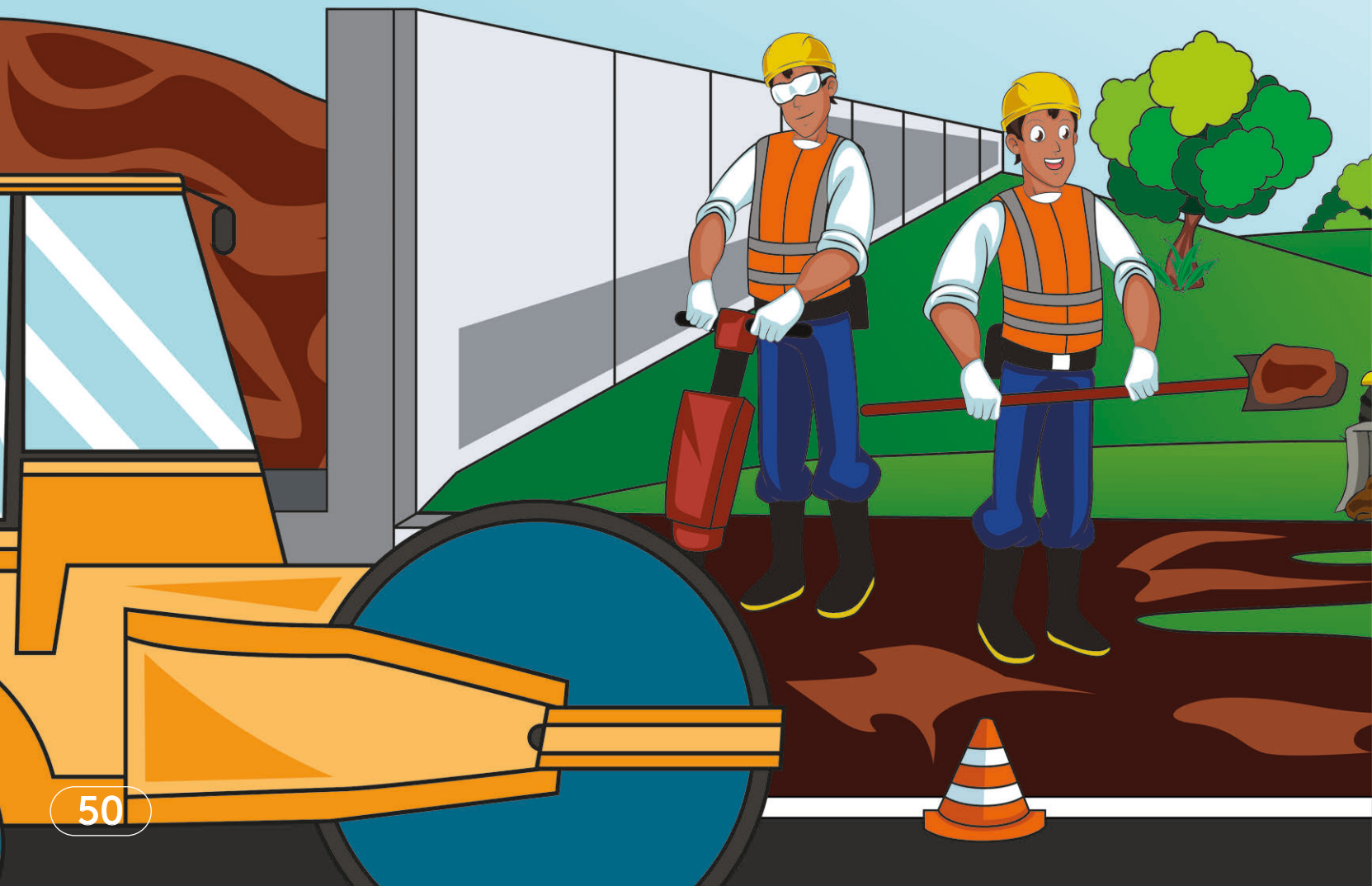
**SUPERVISA LA CARRETERA
IIRSA NORTE: PAITA-YURIMAGUAS**

Paqarintintam, tayta mamaywan paqarisqay llaqtamanta llusqiniku,
Olmos, Lambayequemanta. Buspim riniku carreteranta qallarín Paita,
Piurapi; hinaspa Yurimaguaspí tukurqun, Loreto departamentopi.
Chiqaptam, yachay munasqay hikutawachkarqa, yachaywasipim
anchata yunkamanta uyarirqani, chullanchaquimanta, tunchemanta
hinaspa yakumamamantapas; hatun kawsaynin kasqanta, tukuy
niraq kawsay muyuriqninpi kasqanta, yachayninkuna llaqtapa
riqsichikunan usunkunapas.

Achka horam karqurqa. Urqunta richkaspay, huk huñunasqa runata rikuni harkachina pirqata rurachasqaku. Paykunaqa utqaymanmi llamkachkarqaku; chaymantam, huknin llamkaqpa wasanpi rikurqani llamkachiqpa sutinta, Ositrán nisqam. Chiqapta, riqsikunim llamkasqanta, carretrakunatam allinta waqaychachkan.

OSITRÁN

Buspim Peru sumaq imankunata qawastin rirqani, urqkunata, chakrakunata, wayqkunata; lliwmi sumaq kasqa. Ñawi qaraymi llasawarqa, qimchinim hinaptin puñuy hapiwanankama. Chaymanta taytaya rinrillaypi rimapayawasqanta uyarini:

—¡Adrián, chayaykuchkanchikñam huk samancahikman!

Allillamantam ñawiyta kichrini, wayrapas huknirami kasqa, manam Olmospi rupay kaqanhinachu, chiriniqmi kasqa. Yuyayniy llapan kutirqamuptingqa, musyarqunim San Martinmanmi chayarqamusqanikuña.

Huk uchuy llaqtapim samapakuniku, huk taksalla samana wasipi. Olmosmantaqa huk niraqmi wayta kasqa, tukuy maykunapim sachakuna kasqa. Mamaytam asirayaqta qawani hinaspa tapuykuni:

—¿San Martín mayniqninpitaa kachkanchik?

—Aguas Verdes llaqtapim kachkanchik, Alto Mayo Waqaychasqa Sacha Sachapa hichpanpim. Ñawpaqtaqa chaytam risunchik, yachanikum pachamama ancha munasqaykita kaymi aswan kusikunaykipaq kanqa.

Ancha kusionqam kachkarqani, ¡waqaychasqa sachá sachatam riqsisaq, chaypim hichpanmanta San Martín sachakunata uywakunata qawasaq!

Huk autotam hapiniku chaymi waqaychasqa sachá sachakama rirqa. Chaypim, sachá sachamanta yachachikuq folletota qawarqani. Chaypi tiyaq uywakunapaq ancha sumaq wasinmi kayqa.

Huk minutukunapim, sacha sacha waqaychaqmi chaskiwanku hinaspanmi pusawanku. Chay waqaychasqa sacha sacha ukupi hawapipas tukuy niraq sachakunata rikurqani, mana tukuriqhinam karga; bromeliakuna carmesí ninahina rikchakuqmi rapinkunamanta llusqirichkan. Pusawaqniykutam tapuykuni:

—¿Fucsia zapatuchayuq orquideakuna qawaq richwanchu? Nawpaqtam yachachikuq folletoypi rikurqani.

—Chaynapunim, wambrillo nispam —kutichiwan.

Yaykusqaykumanhinam, sachakuna
yapakurqa. Anqas morpho pilpintutam
rikurqani kacharisqa raprapyachkaqta;
choro kusilluta, supaypa apasqan ayahina
kallpachkaqta, chupachantam rikurqani
sacha ukupi chinkaykuchkaqta.

Chaymantam, lliwtañach qawarqunchik nichkaspam, tukuyninpi fucsia zapatuchayuq orquideata sacham ukupi tarirquniku. Ancha purisqayku kusikuypaqmi karqa. Chaypi kaq Fucsia qurim karqa hinaspa kanqataq hamuq pachapias. Kusiqgallañam samanayku wasiman kutiniku samaykuspa hinalla purinaykupaq.

Paqarintintam, nuwas sacha sachamanmi huk auto
aparquwanku, kayta riqsiytam hikutakuchkarqani.
Taytamamaytam tapurqani, suyay qunqaymantam
qawanki niwarqakum. ¡Nanayhinam karqa
ñuqapaq!, qawaykunaymanta wañuykuchkarqaniña.

Purisqaykupim San Martin huk peajeman
chayarquniku; hukkunapim achkata rikurqani,
ichaqá imapaq kasqanta manam yacharqanichu.

—¡Allinllachu, masiy! Iskayrayachkanim, ¿imapaqtaq allin peaje? —Tapuykuni ventananta huk llamkaqta. Allin sunquwanmi kutichiwan:

—Allinpunim, ñankunatam allin kananpaq waqaychan, carrokunawan yanapan, huk yanapakuytapas qunmi.

Minutukuna karpuspaykum maymi rinaykuman chayarquniku.
Huñunpi warmikunam hukniraq sumaq pachayuq chaskiwanki.
Pukam pachanku kasqa wayruru sutiyuq muhukunawan
pachanku sumaqyachisqa. Pachankuta qawaspaymi
yacharquni, hinapi paqariq warmikuna kasqakuta.
Chakrankupi purichiwanku, hampi qurakunata tarpusqaku,
hinaspa kikinkupa makinkuwan sumaq rurasqankunata
qawachiwanku.

Ñuqa sayay kaq warmi warmaman asuykuni,
Kuwishí sutin kasqa, awajun simipim orquidea
ninan. Tumpatam rimanakuniku, wayruru muhuwan
makiman hinakuna rurasqankunatam qawachiwan
hinas pam hukta mana qunqanaypaq suñaykuwan.
Hawajun simipipas rimapayawan, chaymi paykunapa
rimananku simi. Yachachiwanmi chay kasqantas nuwas
sacha sacha nispa sutichanku, chaypi warmikunalla
yachasqankurayku. “Nuwa” paykunapa siminkupi
warmi ninanmi. ¡Ancha kusikuypaqmi!

Sumaq achkiykuqmi karqa, ichaqa
Moyobambaman rinayku pacha chayaraqamun.
Risqayku yaqa iskay horam unarqa
chaymi San Martinman chayaraquniku.
Chayasqaykupim primoy Nacho suyawasqaku
tiyuypiwan, sumaq tupanakuymi karqa.

Kawsay riqsichina wasiman chayarquniku, chayarquniku
Moyobambapa tusuynin qawarichikuchkaqmanpuni,
kaytaqa San Juan raymillapim tusunku, moyobambamanta
pandillam chayqa. Qaparipa sumaq tusuymi kay tusuyqa.
Chaymanta, yarqayniyku amachanapaq, yunka mikuypa
kasqanman riniku. Wamaqllaraqmi paykunapa riqsichikunan
mikuypa mallirquni, miskillaña Juaneta. Taytamamaykunaqa
cecinayuq takachutam mañarqunku; tiyuy primoypiwan,
patarashkata.

Chaynam punchaw sumaqta tukurqa. Yunkapi
hichpanmantam tukuyta qawarqani, tukuy
niraq kawsayninkunata, yachayninkunata,
mikuyninkunatapas. ¡Chiqaptapunim yunkaqa
sumaqllañam!

FERIA GASTRONÓMICA

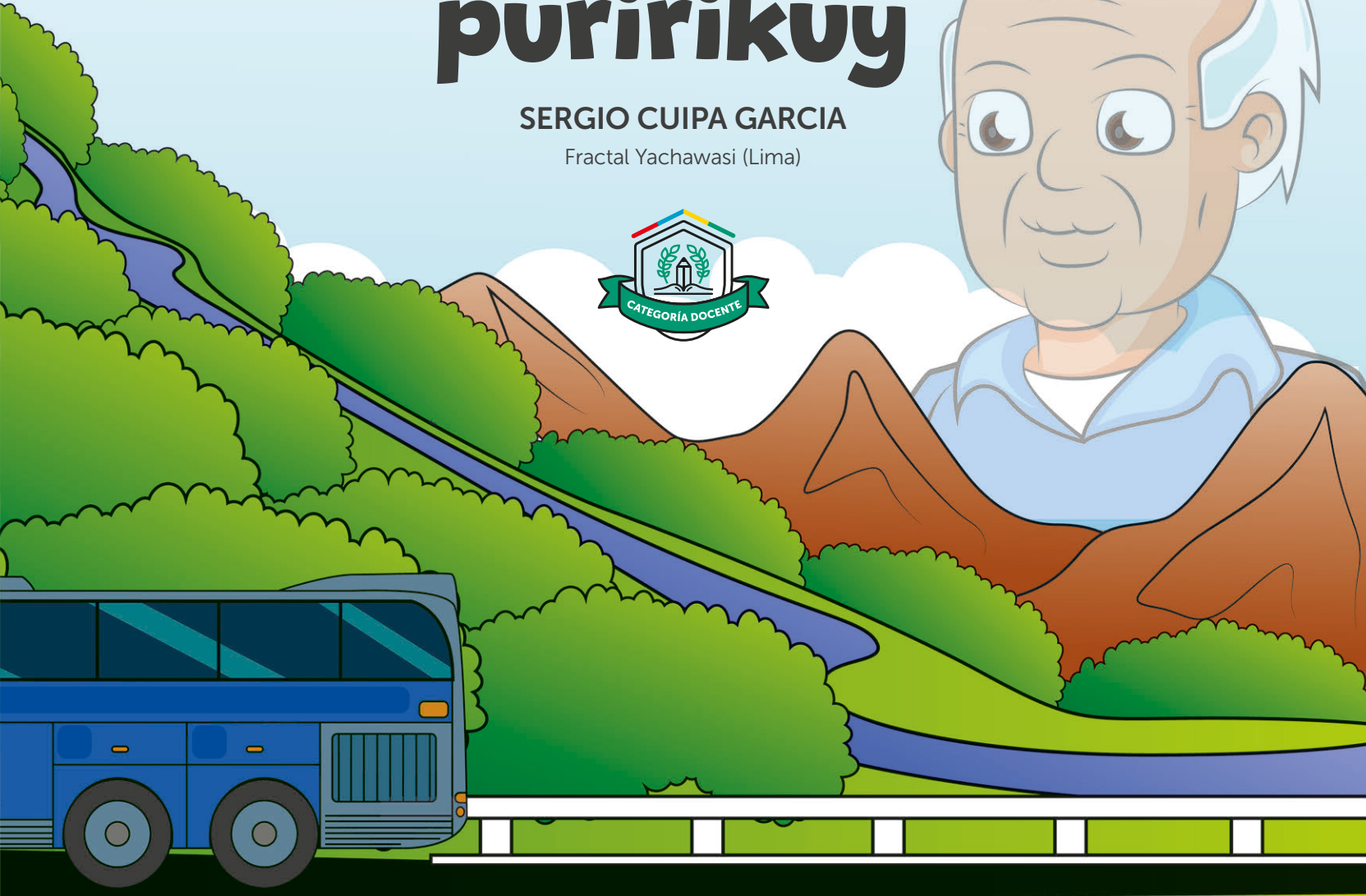

Huk ñiqi

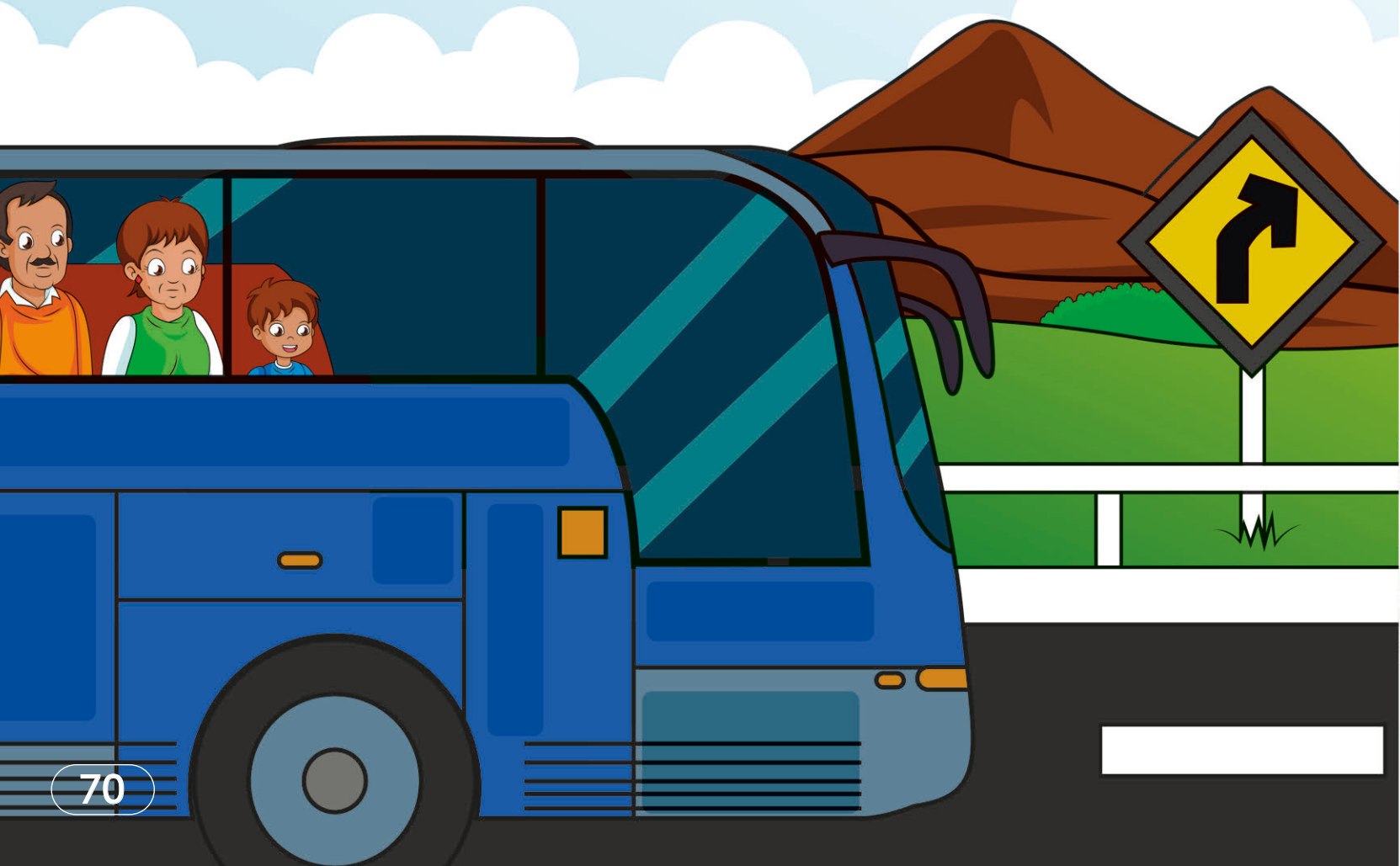
Hanaq pachapi puririkuy

SERGIO CUIPA GARCIA

Fractal Yachawasi (Lima)

Huk telefonowan qayakuymi chaylla carreterman churawanku. Provinciaman riq buspim ririqaniku hanaq pachamanpuni. Arí, ñuqanchikpa hanachik chaymanpuni. Ancha kusionqam ñuqaqa kachkarqani, yachachiqniymi iskay maytupi qawachiwarqa kayqa may akllasqa kasqanta, aswanqa sumaq kasqanta, chaypiqa kusikuy wayrallatas samanku.

Ichaqa chay risqaykupim, imarayku
taytamamayku upallalla risqanta mana
yacharqanichu, llaki uyantin kasqankuta.
Sumaqmi chayanaykupi suyawachkankuqa.
Warmallaraqmi chaypiqa karqani
hinaptinmi hanaq pachamanta rimaptinku
chayqa paraisochiki niraqani. Chiqap
kasqanta manam yacharqanichu qipatam
ichaga lliwta yacharquni, awiluykupa
karu llaqtanta chayarquspayku, chaytam
Hanaqpacha nisqaku, aswan allinqa,
(qichwa simipi), wak Apurimaq cierrapi.

The illustration shows a stylized landscape. In the foreground, there is a blue river on the left. The middle ground features rolling hills in shades of yellow and orange. Two prominent green plants with brown, segmented trunks are situated on the hills. In the background, a house with a brown roof and a yellow wall is visible on the left side. The sky is light blue with two diagonal white lines. The text is positioned in the upper right quadrant of the page.

Chaynapim, ripusqayku chawpipi, ñuqa mana yachastin karqani, paraisomanmi chayasaqku nispa yuyaymanaspay. Chay iñiykiykunamanta huchayuqqa karqa Peru suyupi carretararakunam, ñan patankunapim llimpisqa karqa —sumaq ruray riqsichiq wasihina— tukuy niraq sumaq pachamama, chayqa sumaq chayanaykupa qallariyninchiki karqa. Pusaq watallaypiraq, manapunim Limamanta karuman rirqanichu. Rikurqaniqa pavimentasqallata, hatun wasikunata, qusni urqukunata wakcha wasichakunatapas. Chayrayku, hatun llaqtamanta llusqispa, sapa risqaypi anchata kusikurqani.

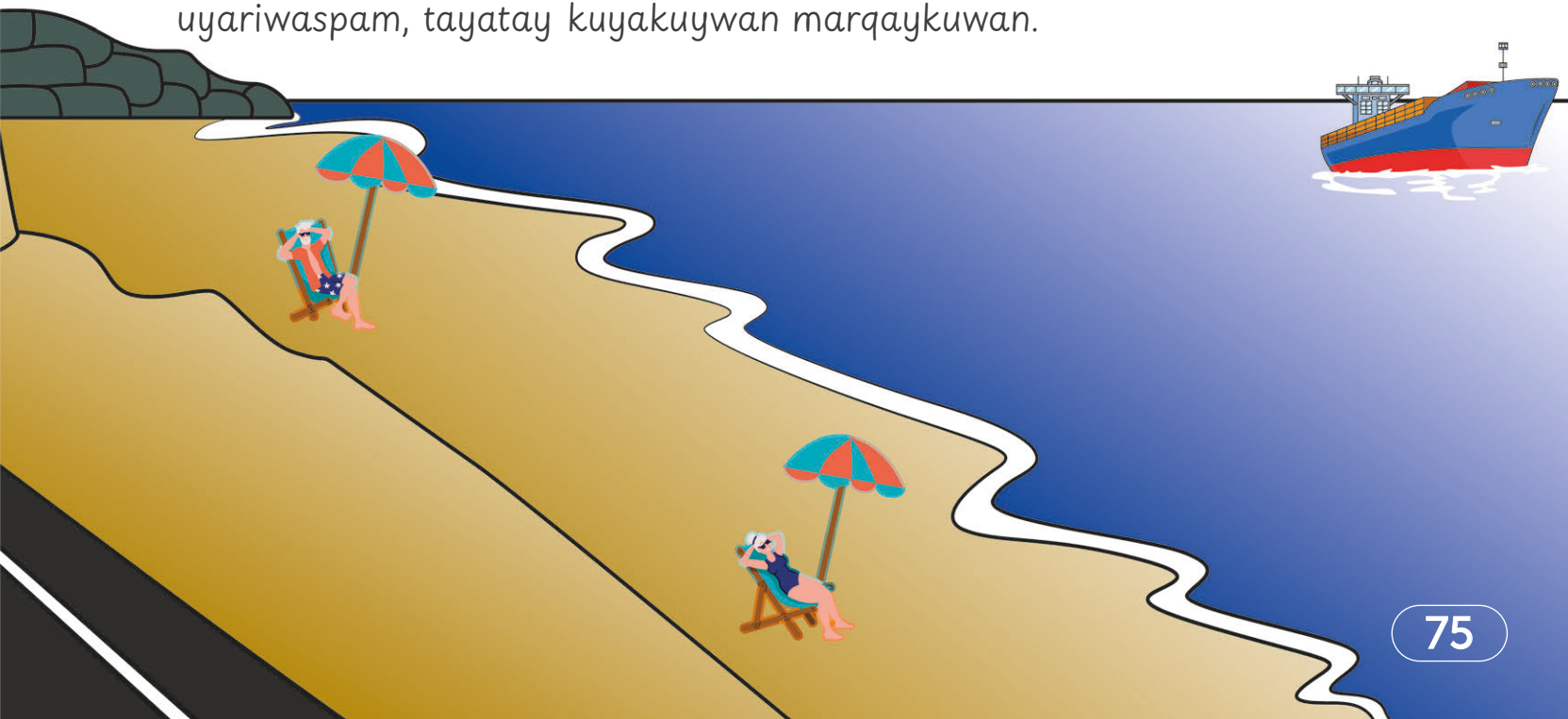
OSITRÁN

Supervisa la Red Vial N°6:
Puente Pucusana-Cerro Azul-Ica

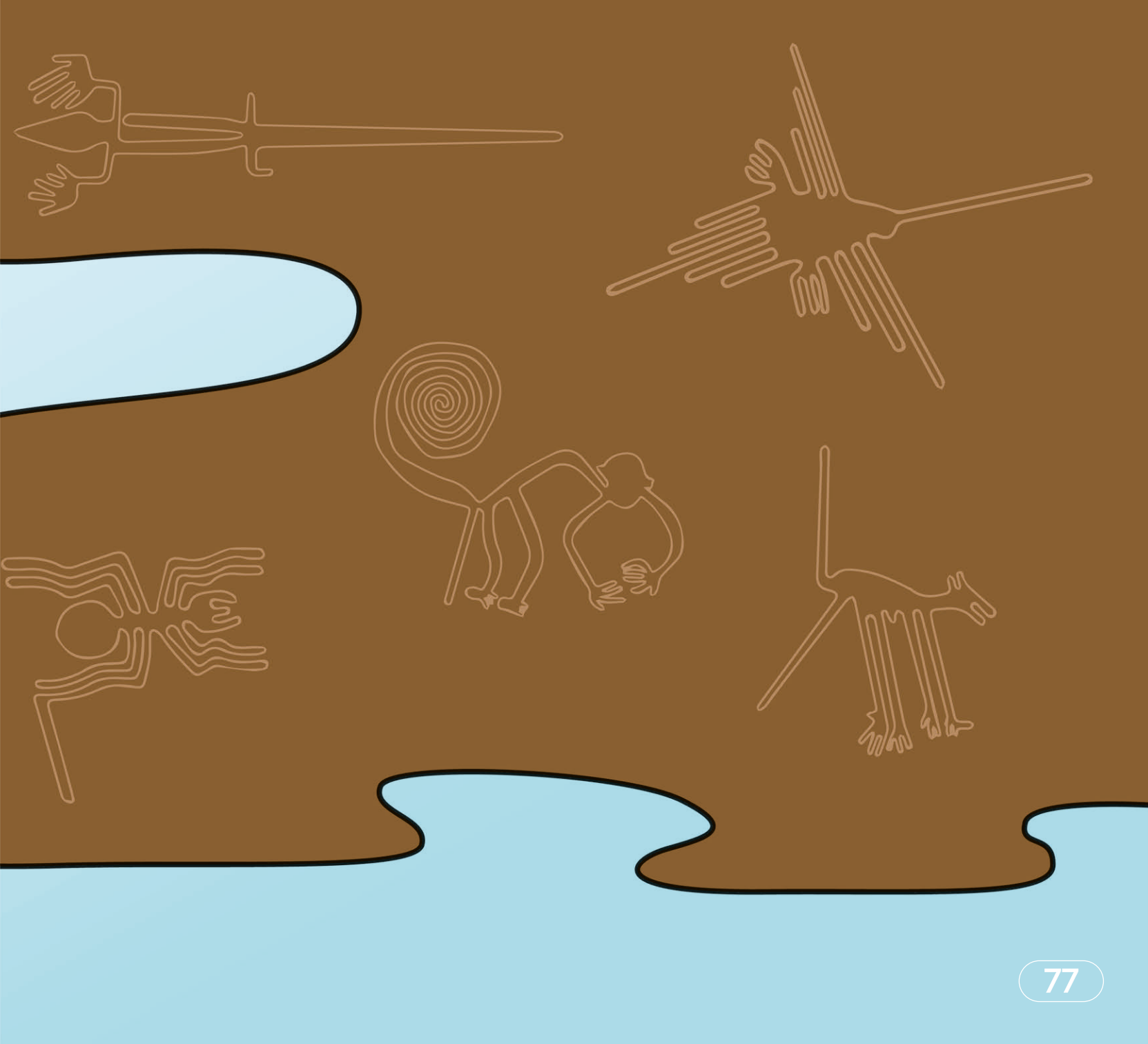
Hatun Ilaqta capitalmanta manaraq allinta llusichkaspam,
pistanta riniku Oceano pacifico waqtanta. Chay ñantam, chaylla
mana tukuriqtam, Panamerican nispa ninku. Ñawiymi sumaq
kasqankunata qawachkan: aqupampakunata mama quchata,
atiysapa inti mama quchapa chiri wayrantapas. Ñawpaqniypi tiyaq
riqmasiyimi, foto hurqunan camaranta sapa kuti tinkachin, ichapas
aylluman masinkunaman hanaq pachaman imayna chayasqa tukuy
qawachinanpaqchiki. Ñuqa taytayta mañarqani chayaspayku, achka
fotokuna hurquwananpaq, chay willka pachamanqa manam ancha
runakuna chayankuchu.

—Hanaq pachaman yaykunaypaq arí nisqa kaspayqa allin warmam
karqani, ¿chaynachu, taytay? —chaynatam chaypi nirqani. Chayta
uyariwaspam, taytatay kuyakuywan marqaykuwan.

Huk horakunamantam, tukuy yuyanayuq huk hatun llaqtapi sayarquniku. Nascam sutin. Mamaymi willawan kay proviciapis pampapi siqisqa kachkan mana pichakuq hatun qillqakuna. Mana runapa rurasqanhinam. Chay willawasqanmi aswan qawarichiwarqa hinaptin nirqani chiqap hanaq pachaman risqaykuqa hatun sumaq kasqan rikurisqanta. Chay sumaq siqikunata manam rikurqanikuchu hawallanta rispayku, niwankum, wasiman kutimuspam, chay sumaq kasqanta watusunchik nispa. Chaynam karqa. Naskaqa huk willakuymi huk kutipiñam willakusaq chaymanta. Kay llaqtapiqa qiparqaniku mikuykuna mikunallaykupaqmi.

Chaypim inti qispimunanman riniku. Pacificomanta aqupampamanta karunchakuniku qumir kasqanman urqukunaman rinaykupaq, qinquq mayum (ñanniykuta pusawanku) sumaq sapallan hanaq pachapas, anqas mamaqucha pusqusapa hanayman rikchakuqhina. Kunanqa ñan wichayman siqachkan. Buspas allillamanta rin carretera wichaynapaman kaptin. Manañam iskayrayanichu, ¡Ancha munasqa pachamanmi siqachkaniku!

Tutaqa wichiycamuchkanñam. Ñuqaqa tutayaqpi muyuriqta qawani, taytay mamaywan rimanku ñawpaqta antiq suyuman yaykuyqa ancha sasa kasqanta. Manam asfaltasqa ñankuna karqachu, manataq carrokuna purinanpaq yupikuna, achkikunapas. Llañu ñanllam purinapaq karqa. Maymanpas chayanapaq anchatam unaq. Hinallataq, imampas carrota qatinman karqa utaq qaqapas tuñinman.

Hinaptinmi, hamuq pachapi, imapas allinyarqa. Ñankunam allinña karqa Perumanta runakuna kusikunankupaq. Allin ñankunapa kasqanmi sapa kutiña runakunata mana sasachahuspanku ayllunkuwan tupachinku. Kunanmi kachkan llaqtapaq llamkaq —mamaymi nin, haykapipas llamkasqa— carreterakuna allin kananpaq qawaq. Ositranmi sutin. Llamkaqkunam kanku waqaychaqkuna (Angelkuna, nispa yuyaymanani), paykunam karu purisqanchikta waqaychawanchik nispa.

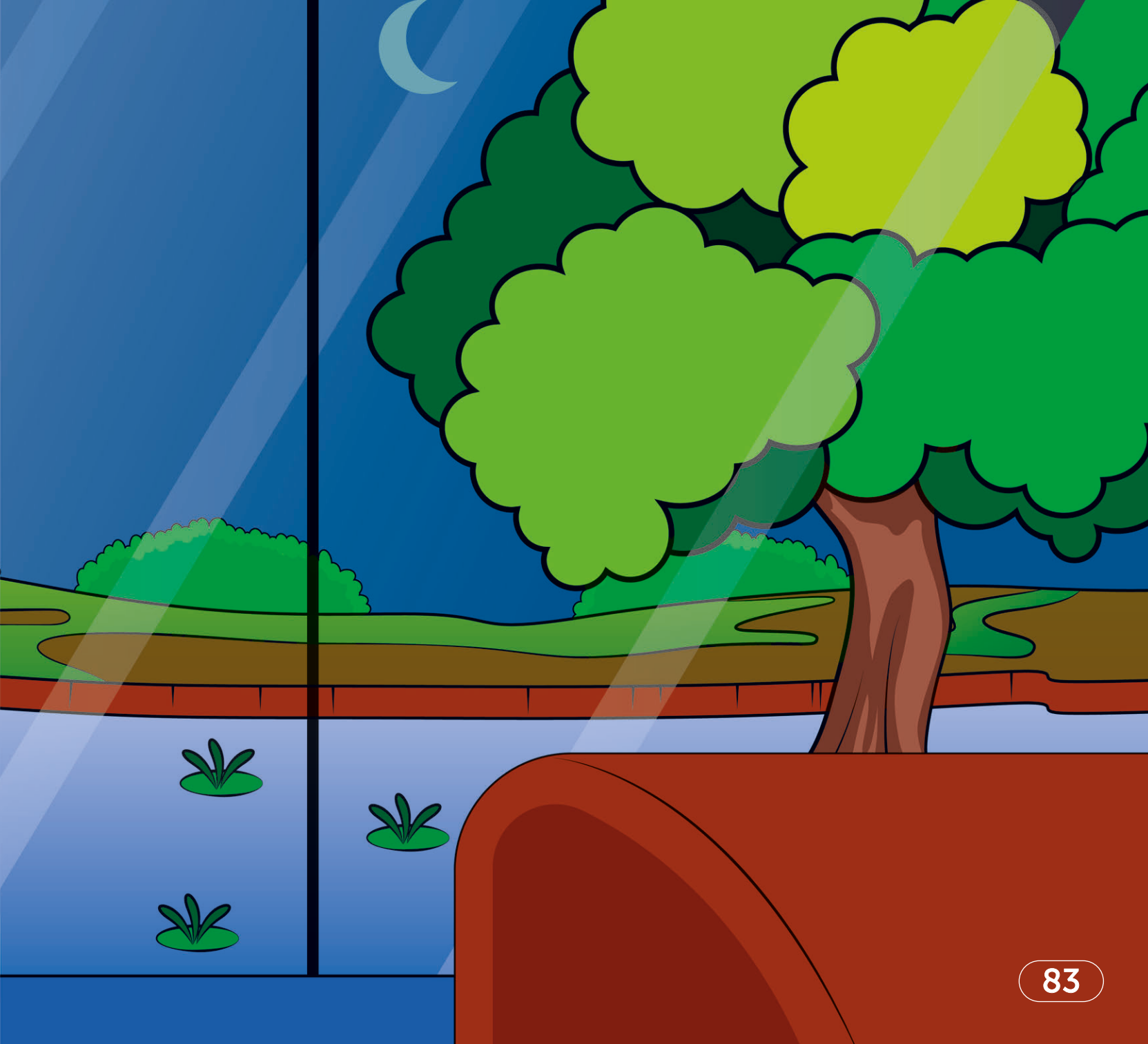

AOC-687

Ripusqayku pacha, uñurqusqanichushinam, Ventanaman laqakusqani, tukuy niraq llimpi ponchopi wankusqa, ñam chiriwachkarqaña. Peru ukunkunata risqaymi aswan sumaq karqa. Lliwmi sumaqlaña. Busmi yaykurqun tukuy niraq urquman, wayquman, imaynam willakuy qillqaman yaykuchakaqhina hinaspa sapa muyuriq qawasqawan kusikuqhina. Tutayaq kaptinpas hanaq pachapi achkim sumaqta kanachamun. Ñuqaqa musquychá nirqanim; ichaqa, qipa watakunatam sumaq ñankuna kasqanta qawarqani. Suyunchikqa ancha sumaqmi tukuy niraq chaymi chiqap kaqwan musquypas pantakun.

Huk kasqapim, busqa manaña siqanchu huk llañu ñanninta hinalla rinanpaq. Ña achkimuchkarqaña punchaw, hinaptinmi qawani carroqa puyupa ukuta richkasqa. Chaynam rikchakuwan, ñanqa yuraqñam rikurirqun. Utaq puyu puyu ukunta risqayku chaynaman rikchakurqa. Ñanpa waqtankunapi sumaq qumirqa chinka chinkallam qawakurqa.

Chaymantam, lliw kichakurqurqa, chaymi musquyhina qawakurqa. Tiqsimuyupa hawanpi kasqaytam musyani. ¡Maykamataq carreteranchikkuna chayayta atinku! Chuya wayratam samani, kayqa sunquykamam chayarqa. Qipatañam yacharqani, Peru suyupa aswan hanaynin kasqanta, janca utaq cordillera, chaskiwarqam qali kasqayta musyawananpaq sorochedwan “kayqa urqupi unquchikuqmi”.

Antiqkunapa riti urqukuna purirquspaymi,
kaqlla urayman kutimuniku. Urqupi mikuspam
rikukurqa llamakuna paquchakunapas.
Apurimaqqa parawanmi suyawasqaku,
watusqaykuwan kusikuchkaqhina.
Chiqaptam, Edenpim karqaniku, qumir
urqukunpa muyurisqan chaynallataq
rimapayawaqniykuhina mayuwan.

Pusaq hora rispaykum, Cutaruse llaqtachapi uraykuniku, chaypim runakuna rimaykuwanku llapaykuta mana riqsiwachkaspanku. Huk willka mikuykunawan chaskiwanku chuqllu, kachipa, charki, hamkawanpas. Kay hanaq pacha runakunaqa sombrerokunawan, ponchokunawan pachasqam kasqaku. Tukunapaq chakiwan huk chayanallaykum kachakan, taytaymi nirqa, hanaq pachaman chayanapaq nispa.

Macaria awilaymi chaskiwaqniyku llusqirqamun. “Mamacha” nirqanikum kuyaspa. Kimsa kutitañam rikurqani. Nawpaq iskay kutitaqa paymi awiluywan Limata watumuwarqaku. Hatun llaqtapi wasiypim unay tiyaysiwarqaku. Kuyayninwanmi kuisqa karqani, llaqtanmanta sumaq willakuyninkunawanpas. Kay tiyasqanta riqsirquniñam, kaymi kuyasqay awiluykunapa paraison. Chaynapim yacharquni imarayku paykuna Limapi mana yachakasqankuta. Allpankupim kuisqa kanku, kawsaywan huntasqa mana tukuriq hawka kaspanku.

Chaymantapas, Mamachaqa llakisqam kachkarqa. Paymi taytamamaywan marqanakunku hinaspam wiqinkupas atiparqun. Awiluymi ancha unquqña karqa, paypaqa yupasqa punchawkunallañam karqa kawsananpaq, Chalwanka hampiqpa nisqanmanhinaqa.

Wasichanmanmi yaykuniku chaypim payqa kachkarqa, puñunanpi sirispan, manam wakna uyayuqta rikurqanichu payta. Kuisqa runam karqa, kawsapa, kunanmi ichaqa unquynin iquyarqachisqa. Qawaykuwaspanku asiriytam munarqa, ichaqa manam atinchi. Chaynapim, anchata iskayrayarquni. ¿Kayqa manachu chuya qispisqa pacha akarqa? ¿Asinallapaq kaq ichaqa nanaypa mana kananachu? Chay pachaga manam imatapas yacharqanichu.

Kimsa punchawllapim, awiluyta pamparquspa, taytay allillamanta imayna kasqanta yachachiwarqa. Chiqap paraisoqa huktaq kasqa, awiluytas chaytaqa risqas, allin runa kayninwan runamasin kuyakuyninwanpas. Nuqaqa paraisota pantarqusqani Peru suyupa ukun sumaq kasqanwan (¿Manachu chayna paraisoqa?). Apurimaq Ilaqtapi —Hanaq Pacha— Ilaqtapa sutinpas warma umaypim willakuykunata hawarqa. Chaymanpas yapasunraq awiluyta Jesus sutin kasqantapas.

Taytamamay huk semanakunaraqmi
unarqaniku mamachawan kуска,
sapallan ama llakiwan llallichikunanpaq.
Payqa manam sapallaychu kani
nirqam, awiluqa lliwpim kachkan
nispa, pachamamapi, wasipa
sapa kuchukunapi, wasi kinraypi
pawaykachaq yuraq pilpintupipas
nispan. Watuwaqinchikmi hamun,
nirqam waqanayastin ñawinwan.

Qipa watakuna kay allpata kutimurqanin achka kuti, samay pachapi utaq raymi pachapipas. Taytay kaykamam hamurqa wañuq ayllunkunwan kuska kananpaq. Awkalla tupananchikkama niqtam yuyani. Chaynapunim, kay allpaqa sumaq allpam kawsanapaq, wañunapaqpas.

Kunanqa, kawsayniy kachkan suyunchik ukupi purisqaykuna yuyayniykunapa huntasqanmi. Perú suyu ñanninkunapi puriyta anchatam munani, sapa purisqaypi sayani qawapanaypaq. Sapa haykapipas atispayqa, ripunim sumaqkuna riqsinaypaq, mana pisipaq puriqmi kani.

Kaynapim achka huk paraisokunata tarirqani
awiluykunapa kasqankuhinata. Ñawpaqmanta
willakuyniyuq paraisokuna hatun imayuqkuna.

¡Willka carreterakuna mana haypana puriykunata quwanchik!
¡Tiempopi kitipipas! ¡Willka carreterakuna aswanta riqsichiwanchik
wasinchik-suyunchikta! Mayqin ñanta manaraq allinta
puriykuchkaspaymi, Marco martospa harawinta yuyani, kaynatam
pay nin:

«Kaymi suyuyki
Maykama yupinkunata riqsisqaykirayku,
ruraspaykiqa ichaqa,
musuqmantam akllawaq
Kaypi qispichinapaq
llapan musquyniykita».

PERÚ

Presidencia
del Consejo de Ministros

OSITRÁN

Comité de Evaluación del
Concurso de Cuentos de
Presidencia del Consejo de
Ministros de Educación**ACTA DE EVALUACIÓN**

FECHA: __25 de setiembre del 2023__

Miembros del Jurado: Ricardo González Vigil
Anahí Barrionuevo
Leonardo Dolores Cerna

Luego de realizada la evaluación de los cuentos participantes, el jurado calificador conformado por Ricardo González Vigil, Anahí Barrionuevo y Leonardo Dolores Cerna, se **procede a declarar** a los ganadores del Sexto Concurso de Cuentos "Ositrán, contigo por las rutas del Perú", en las categorías y en orden de mérito señalado:

PUESTO	CUENTO	ALUMNO	I.E.E	PROCEDENCIA
1.er puesto	127 Gamesitrán	Nicolas Jhazel Pauro Ortiz	I.E.P Los Peregrinos	San Juan de Lurigancho, Lima.
2.do puesto	73 Vida entrelazada	Gabriel Ochoa Gonzales	I.E.P Alfredo Rebaza Acosta De Los Jazmines	Callao
3.er puesto	137 El encanto de la selva	Richard Del Piero Saavedra Monteza	Colegio de Alto Rendimiento - COAR San Martín	Moyobamba, San Martín
Mención Honrosa	6 Carreteras que conectan sueños	Alejandra Valentina Mayta Bayes	Colegio de Alto Rendimiento - COAR Arequipa	Paucarpata, Arequipa.
Mención Honrosa	99 Desafíos y sueños rumbo a las profundidades	Julio Ricardo Villacrez Quiroz	I.E.P Alfredo Rebaza Acosta De Los Jazmines	Callao

PUESTO	CUENTO	DOCENTE	I.E.E	PROCEDENCIA
1.er puesto	16 Tour al cielo	Sergio Cuipa Garcia	I.E.P Fractal	Mala, Cañete, Lima.

RICARDO GONZÁLEZ VIGIL
Presidente

LEONARDO DOLORES CERNA
Miembro

ANAHÍ BARRIONUEVO
Miembro

Calle Lima Navegación 187 Ofic. 2
Banco de Lima
Código Telefónico 011 400 4700
www.ositrán.gob.pe

Síguenos en:

[ositrانperu](#)

[@ositrانperu](#)

[ositrانoficial](#)

[@ositrانperu](#)

[ositrان.pe](#)

www.ositrان.gob.pe

OSITRÁN

LLAQTAPI ASTAKUNA HAPIRINAPAQ
KAQINKUNA PATACHAQ

MISKI SIMI QILLGAY UNANCHAYTA KALLPANCHASPA